

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи

«24» жовтня

Вікторія ГРАНОВСЬКА
2021 р.

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва»
спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Херсон – 2021

УДК:637(073)

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – Херсон, 2021. – 17 с.

Розробники наскрізної програми: д.с.-г.н., професор Пелих В.Г., к.с.-г.н., доцент Ведмеденко О.В., к.с.-г.н., доцент Пелих Н.Л., к.с.-г.н., доцент Корбич Н.М., к.с.-г.н., доцент Соболев О.М., к.с.-г.н., доцент Любенко О.І., к.с.-г.н., доцент Папакіна Н.С., к.с.-г.н., доцент Балабанова І.О.

Наскрізну програму розглянуто на засіданні випускових кафедр:
технологій переробки і зберігання сільськогосподарської продукції

Протокол № 1 від «1» вересня 2021 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Віктор ПЕЛИХ

технології виробництва продукції тваринництва

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Олена ВЕДМЕДЕНКО

ветеринарії, гігієни та розведення тварин імені В.П. Коваленко

Протокол № 1 від «1» вересня 2021 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Наталія ПЕЛИХ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП

(підпис)

Віктор ПЕЛИХ

СХВАЛЕНО:

Методичною комісією біолого-технологічного факультету

Протокол № 1 від «1» вересня 2021 р.

Голова методичної комісії

(підпис)

Наталія КОРБИЧ

Вченою радою біолого-технологічного факультету

Протокол № 1 від «1» вересня 2021 р.

Голова вченої ради

(підпис)

Ірина БАЛАБАНОВА

ЗМІСТ

Наскрізна програма практичного навчання	4
Загальні положення проведення практик.....	5
Інформація наявності баз практик щодо практичної підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.....	7
Наскрізна програма практичного навчання	4
1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ.....	9
2. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ) ПРАКТИКА.....	13
Список рекомендованої літератури.....	17

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ

Наскрізна програма практичного навчання здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освітньої програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» включає практики і є невід'ємною складовою навчального процесу підготовки фахівців.

Дана наскрізна програма складена на підставі і відповідно до положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Вищих навчальних закладів України, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 8 квітня 1993 року. Навчальним планом підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» передбачено практики відповідно графіку (табл.1).

Таблиця 1

Програма практичного навчання

№ з/п	Вид практики	Найменування практики	Семестр	Кількість кредитів	Кількість годин
1	виробнича	Виробнича науково-дослідна практика	2	9	270
2	переддипломна	Виробнича (переддипломна) практика	3	6	180

Наскрізна програма є основним документом, який визначає обсяг, строки і загальний порядок проведення практичних занять здобувачів вищої освіти.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Ступенева система підготовки фахівців відповідає потребам окремих складових галузі тваринництва із урахуванням вимог «Національної програми розвитку аграрного комплексу України на довгу перспективу». В програмах практичного навчання слід враховувати ті зміни, які стались внаслідок реформування сільськогосподарського сектору виробництва продукції, запровадження різних форм господарювання та елементів ринкової економіки, підвищення вимог до якості професійної підготовки фахівців з технології виробництва та переробки продукції тваринництва.

Набуття професійних практичних навичок висококваліфікованого фахівця можливе лише за умов безпосередньої участі у виробничих процесах на базі господарств різного типу і різних форм власності, підрозділах науково-дослідних установ. Ці вимоги до практичної підготовки фахівців забезпечуються через наскрізну систему взаємопов'язаних практик – навчальних (молодші курси) і виробничих (старші курси).

Виробнича практика проводиться у другому семестрі. Завданням таких практик є розширення, поглиблення та закріплення знань, які здобувачі вищої освіти отримують під час вивчення циклу спеціальних дисциплін та формування вмінь практичного застосування цих знань в умовах виробництва, набуття і вдосконалення професійної майстерності, а також збір фактичного матеріалу для виконання випускної кваліфікаційної роботи. Такі види практик проводяться в навчально-виробничих та провідних підприємствах України на основі укладених договорів. Керівництво практикою забезпечують науково-педагогічні працівники кафедр університету та особи з числа адміністративного персоналу господарств, підприємств, організацій та установ.

Переддипломна практика здобувачів вищої освіти (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом практичного навчання, проводиться на випускному курсі з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок (фахових компетентностей), оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності, а також збору матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

Перед початком практики обов'язково проводиться інструктаж здобувачів вищої освіти з охорони праці, техніки безпеки, пожежної безпеки, особистої та виробничої гігієни і санітарії. По закінченню практики здобувачі вищої освіти складають залік, який заноситься до залікової книжки. Вищі навчальні заклади щороку укладають взаємовигідні договори з сільськогосподарськими підприємствами, організаціями і об'єднаннями на наступний рік: погоджують з ними робочі програми і календарні графіки проходження практик.

За умови, що навчальна практика є продовженням вивчення навчальних дисциплін, вона проводиться викладачами, які викладають відповідні навчальні дисципліни.

Обов'язки здобувачів-практикантів. При проходженні практик здобувачі вищої освіти зобов'язані:

- ✓ повністю виконувати завдання, передбачені програмою практики;

- ✓ перебувати на місці практики у термін, визначений наказом і відрядженням;
- ✓ дотримуватись діючих в установах правил внутрішнього трудового розпорядку;
- ✓ вивчати та строго дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії.

Вимоги до баз практик. Основною вимогою до баз практики з кожного її виду є їх здатність забезпечити виконання програми практики.

Визначення баз практики здійснюється адміністрацією навчального закладу на основі прямих договорів з підприємствами, організаціями, установами незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності. Навчальна практика для отримання первинних професійних навичок може проводитись у навчальних, навчально-виробничих майстернях, навчальних господарствах, навчально-дослідних ділянках, регіональних навчально-практичних центрах та інших допоміжних об'єктах навчального закладу. Виробнича практика організовується в передових підприємствах і установах аграрного сектору, а також — навчально-виробничих майстернях, філіях, кафедр на виробництві, проблемних та галузевих лабораторіях, господарствах навчальних закладів та інших структурних підрозділах, що виробляють товарну продукцію, технологія виробництва якої відповідає вимогам програми практики.

ІНФОРМАЦІЯ
наявності баз практики щодо практичної підготовки
здобувачів вищої освіти
біолого-технологічного факультету
зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва

№ з/п	База практики (повна назва та юридична адреса підприємства, організації, установи)	Наявність договору
1	Філія «Чорнобаївське» Приватного акціонерного товариства «Агрохолдинг Авангард», с. Східне, Херсонський р-н, Херсонська обл., 75020	№ 0110 від 01.10.2016, термін дії до 2021 р. включно
2	Фермерське господарство «Два князя», вул. Леніна, буд. 55, с. Зелений Гай, Василівський р-н, Запорізька обл., 72231	4Бт/17 від 25.09.17, термін дії до 2022 р. включно
3	Публічне акціонерне товариство «Миронівський хлібопродукт», вул. Елеваторна, 1, м. Миронівка, Київська обл., 08800	2Бт/18 від 06.02.2018 р., термін дії до 2023 р.
4	Товариство з обмеженою відповідальністю «Торговий дом «Долинское», вул. Миру, буд. 4, с. Долинське, Каховський р-н, Херсонська обл., 75224	№40/10/19 від 18.10.2019, термін дії до 18.10.2022 р. від 13.02.2020, термін дії до 30 серпня 2025 р.
5	Державне підприємство «Дослідне господарство Інституту рису Національної академії аграрних наук України», вул. Студентська, буд. 11, с. Антонівка, Скадовський р-н, Херсонська обл., 75705	№ 129 від 22.07.2017, термін дії 2021 р. включно
6	Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро», вул. Південна, буд. 3, с. Новодмитрівка, Херсонський р-н, Херсонська обл., 75004	від 01.07.2020, термін дії до 01.07.2025 р.
7	Товариство з обмеженою відповідальністю «Лідер», вул. Набережна, 54, с. Веселий Гай, Новомиkolaївський район, Запорізька область, 70120	від 03.11.2018, термін дії до 29.12.2023 р.
8	Державне підприємство «Дослідне господарство «Асканійське» Асканійської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту зрошувального землеробства Національної академії аграрних наук України», вул. 40-річчя Перемоги, буд. 16, с. Тавричанка, Каховський р-н, Херсонська обл., 74862	від 15.10.2019, термін дії до 15.2022 р.
9	Херсонський міський молодіжний клуб любителів коней «Кентавр», вул. Дем'яна Бідного, буд. 9, м. Херсон, 73000	від 15.03.2019, термін дії до 2022 р. включно
10	Фермерське господарство «Нива 2011», вул. 1 Травня, буд. 33, с. Добропілля, Скадовський р-н, Херсонська обл., 75663	№ 15/03/20 від 03.03.2020, термін дії до 31.12.2025 р.
11	Підприємство «Нижньодніпровське звіропромгосподарство» Херсонської обласної спілки	№ 07/02/20 від 25.02.2020, термін дії 31.12.2024 р.

	споживчих товарів, вул. Вишнева, 19, с. Мала Кардашинка, Скадовський р-н, Херсонська обл., 75612	
12	Приватне підприємство «Наш продукт», вул. 9 Східна, буд. 70, м. Херсон, 73000	№ 08/02/20 від 25.02.2020, термін дії 31.12.2024 р.
13	Приватне акціонерне товариство «Агропромислова компанія», вул. Героїв України, 175, м. Мелітополь Запорізька область, 72319	№ 16/03/20 від 03.03.2020, термін дії до 31.01.2025 р.
14	Фермерське господарство «Дністер», вул. Гвардійська, буд. 54, с. Станіслав, Херсонський р-н, Херсонська обл., 75051	№50-11/20 від 17.11..2020, термін дії до 31.12.2025 р.
15	Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства, вул. Соборна, буд. 1, смт Асканія-Нова, Каховський р-н, Херсонська обл., 75230	№ 21-03/21 від 05.04.2021, термін дії до 31.12.2026 р.
16	Товариство з обмеженою відповідальністю «СІЛЬПО-ФУД», магазин №197, вул. Залаегерсег, 18, м. Херсон, 73005	№9-09-21 від 09.09.2020, термін дії до 09.09.2023 р.
17	Фермерське господарство «ОАЗИС-Р», вул. Миру, буд. 52, с. Благодатівка, Бериславський р-н Херсонська обл., 74130	№11-03-21 від 04.03.2021, термін дії до 31.12.2026 р.
18	Фермерське господарство «ЕКОФАРМ», вул. Трудова, буд. 55, с. Чернобаївка, Херсонський р-н, Херсонська обл., 75024	№13-03/21 від 19.03.2021, термін дії до 31.12.2025 р.
19	Фермерське господарство «Ольгівська Перлина», с. Ольгівка, вул. Молодіжна, буд. 39, Бериславський р-н, Херсонська обл., 74332	№ 18-03/21 від 22.03.2020, термін дії до 30.08.2023р.
20	Херсонського міського клубу любителів коней «Буцефал», Миколаївське шосе, буд. 10, м. Херсон, 73026	№20-0321 від 29.03.2021, термін дії до 29.03.2023 р.
21	Херсонська обласна громадська організація «Федерація кінного спорту», вул. 1-а Придніпровська, м. Херсон, 73000	№19-03/21 від 23.03.2021, термін дії до 23.03.2023 р.
22	Приватно-орендне сільськогосподарське підприємство «Красна Баштанка», с. Шевченкове, Новобузький р-н, Миколаївська обл., 55644	№14-03/21 від 19.03.2021, термін дії до 17.03.2027 р.
23	Фермерське господарство «Таврійський пасічник», вул. Миру, буд. 27 а, с. Таврійське, Голопристанський р-н, Херсонська обл., 75656	№8-03/21 від 02.03.2021, термін дії до 31.12.2026 р.

1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Термін проведення — II семестр

Тривалість практики – 9 кредитів (270 годин)

Мета і завдання практики. Основна мета виробничої практики – набуття здобувачем вищої освіти фахових умінь, вивчення технології виробництва та переробки продукції тваринництва, апробація і закріплення знань, набутих в університеті, в конкретних умовах виробництва. Практика є продовженням навчального процесу і передбачає участь в роботі певних підприємств, оволодіння навичками вирішення виробничих (технологічних) та економічних питань, вміння кваліфіковано аналізувати і корегувати технологічні процеси виробництва і переробки тваринницької продукції а також удосконалювати, розробляти й створювати нові, конкурентоспроможні технології в галузі тваринництва.

Під час практики здобувачі вищої освіти набувають досвіду організаційно-виховної роботи та долучаються до життя трудового колективу.

Завдання практики щодо результатів навчання

Під час практики здобувачам вищої освіти необхідно досягти наступних результатів:

- ✓ засвоїти технологічні процеси в тій чи іншій галузі племінного і товарного тваринництва, виробництва та переробки продукції;
- ✓ набути навичок здійснення зооінженерних заходів у виробничих умовах;
- ✓ оволодіти методами племінного і виробничого обліку в тваринництві;
- ✓ оволодіти технологічними процесами з переробки і зберігання тваринницької продукції;
- ✓ оволодіти методиками контролю якості продукції, що виробляється, та її сертифікації;
- ✓ сформувати уміння з організації і управління виробництвом, ринковим механізмам господарювання, організації оплати праці, створення безпечних і здорових умов праці;
- ✓ оволодіти методами аналізу економічної ефективності ведення тваринництва;
- ✓ засвоїти особливості передового досвіду зооінженерів і особливості роботи кваліфікованих працівників тваринницьких, переробних та інших підприємств;
- ✓ сформувати уміння з організації заходів в умовах тваринницьких та переробних підприємств із питань екологічної безпеки і цивільної оборони, охорони навколишнього середовища;
- ✓ виконати збір матеріалів відповідно до виданого керівником практики від університету завдання, а також накопичити матеріали (або поставити дослід) за темою випускної роботи.

Організація проведення практики

Виробничу науково-дослідну практику організують випускові кафедри факультету у строки, які відведені навчальним планом підготовки здобувачів вищої

освіти. На підставі заяв здобувачів вищої освіти та переліку базових місць практики вони готують наказ на проведення практики з визначенням терміну, місць її проходження та керівника практики від університету, якими є викладачі випускових кафедр та теми дослідницьких (аналітичних) робіт, а також дату проведення інструктажу з техніки безпеки під час роботи на виробництві, дати захисту звітів про проходження практики.

У термін, визначений даним наказом, випускові кафедри організують загальні збори здобувачів вищої освіти, на яких проводять інструктаж з техніки безпеки під час роботи на виробництві, а також видають здобувачам вищої освіти офіційні направлення на підприємства для проходження практики.

На зборах провідні викладачі з напрямів проходження практики консультують здобувачів вищої освіти, видають методичні матеріали з програмою практики, а також індивідуальні завдання згідно з темами кваліфікаційних робіт.

Для проходження практики здобувачів вищої освіти направляють на підприємства, з якими університет уклав угоди на проведення сумісної діяльності з навчання. Місцем проходження виробничої практики можуть бути підприємства, які відповідають кваліфікаційним вимогам підготовки фахівців згідно зі ступеневою системою освіти: передові підприємства галузі тваринництва, а також переробної промисловості (тваринницька продукція), комплекси з виробництва комбікормів, дослідні галузеві організації, племінні заводи та селекційні центри тощо.

Робоче місце. Здобувач вищої освіти повинен вчасно прибути на місце практики і відрекомендуватися керівнику підприємства, який призначає керівника практики від підприємства.

З керівником практики від підприємства здобувач вищої освіти узгоджує план практики, конкретне робоче місце, основні обов'язки практиканта, послідовність переходу з одного робочого місця на інше, порядок відображення результатів практики у звіті.

Робочим місцем здобувача-практиканта повинні бути, головним чином, тваринницька ферма або переробне підприємство, де він працює за прийнятим розпорядком. Бажано, щоб протягом практики здобувач вищої освіти був задіяний до роботи на всіх складових елементах технології виробництва та переробки тієї чи іншої продукції тваринництва (молока, яловичини, свинини, вовни, баранини, яєць, м'яса птахів тощо).

У період практики здобувач вищої освіти може бути призначеним на робочу посаду за штатним розкладом, наприклад, обліковця, завідувача ферми, лаборанта, апаратника, комірника, фаршоприготувальника, терміста, обвальника, жиловщика тощо або виконувати обов'язки їх помічників чи бути дублером.

Здобувачі вищої освіти, які не задіяні на оплачуваних робочих посадах, за домовленістю з керівником практики від господарства планують такі види робіт:

- ✓ загальне знайомство з господарством та фермами, переробним підприємством, збір необхідних відомостей;
- ✓ робота дублером завідувача ферми, обліковця, лаборанта, апаратника тощо;
- ✓ робота з виконання завдань керівника практики від господарства, підприємства;
- ✓ збір матеріалів для виконання випускної роботи;
- ✓ складання звіту.

Несвоєчасне прибуття здобувача вищої освіти на практику або неповне її проходження розглядаються як порушення трудової дисципліни. У такому разі його направляють на практику повторно або виключають з університету.

Обов'язки здобувача-практиканта. У період практики здобувач вищої освіти повинен:

- ✓ отримати інструктаж з техніки безпеки на робочому місці, вивчити правила охорони праці, дотримуватися правил техніки безпеки і виробничої санітарії;
- ✓ дотримуватися діючих на підприємстві правил внутрішнього розпорядку;
- ✓ виконувати види робіт, які передбачені змістом практики, а також завдання керівника практики від підприємства;
- ✓ відповідати за виконувану роботу і її результати на рівні зі штатними працівниками;
- ✓ активно впроваджувати на підприємстві прогресивні методи роботи і брати участь у виробничих нарадах і громадському житті колективу;
- ✓ проводити профорієнтаційну роботу серед випускників сільських шкіл;
- ✓ систематично вести щоденник практики за встановленою формою;
- ✓ зібрати матеріали для виконання випускної кваліфікаційної роботи;
- ✓ оформити звіт про проходження практики.

Після закінчення практики здобувач вищої освіти повинен:

- ✓ отримати характеристику з підприємства – місця проходження практики, підписану керівником підприємства та завірену печаткою;
- ✓ завірити щоденник та звіт підписом керівника практики від підприємства та печаткою;
- ✓ завірити відомості з переліком виконаних робіт;
- ✓ у визначений наказом ректора термін захистити звіт про проходження практики перед комісією відповідної кафедри.

Права здобувача-практиканта. Здобувач вищої освіти має право:

- ✓ вимагати забезпечення належних умов щодо техніки безпеки праці, виробничої санітарії та тривалості робочого дня;
- ✓ ознайомитись з документацією виробничого і племінного обліку, планами перспективного розвитку і звітами з господарської діяльності підприємства;
- ✓ на участь у виробничих процесах підприємства і робочу діяльність у ролі практиканта на кваліфікованих посадах.

Звітність про проходження виробничої практики

Для захисту виробничої науково-дослідної практики здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня повинні подати письмовий звіт разом зі щоденником, оформленні у відповідності до методичних рекомендацій з проведення практики, на рецензування безпосередньому керівнику практики від кафедри у термін, який визначається кафедрою та регламентується нормативними й методичними документами з організації і проведення практики.

Разом із звітом здається щоденник та характеристика з місця проходження практики. Структура звіту про практику наведено в таблиці.

До звіту додаються матеріали за темою випускної кваліфікаційної роботи магістра (копії публікацій статей або тез конференцій в науковому журналі, збірці

або на сайті ХДАУ в електронному вигляді); участь у наукових конференціях (публічний одноосібний виступ здобувача з доповіддю). Переданий на кафедру та зареєстрований у встановленому порядку на кафедрі звіт перевіряється керівником практики від кафедри. Якщо за результатами перевірки звіту виявлено його відповідність вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією шляхом здійснення напису на титульному аркуші «до захисту» безпосереднім керівником та завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису. У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам, звіт направляється на доопрацювання здобувачу вищої освіти із здійсненням напису на титульному аркуші «на доопрацювання» безпосереднім керівником, що завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

Структура звіту

Назва розділу	Орієнтовна кількість сторінок
Титульний аркуш (додаток А).....	1
Зміст (додаток Б).....	1
Реферат (додаток В).....	1
Вступ	1-2
1. Місце та об'єкт практики.....	2-3
2. Аналіз економічної діяльності галузей підприємства.....	2-3
3. Схема дослідження.....	2-3
4. Характеристика основних методик досліджень.....	3-4
5. Технологія виробництва (переробки) основної продукції тваринництва.....	8-10
6. а) Первинна переробка тваринницької сировини (для підприємств з виробництва продукції тваринництва).....	а) 2-3
б) Сировинна база підприємства (для підприємств з переробки продукції тваринництва).....	б) 2-3
7. Ветеринарно-санітарні заходи.....	2-3
8. Охорона праці.....	3-4
9. Цивільний захист.....	2-3
10. Охорона довкілля.....	2-3
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	1-2
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	без обмежень
ДОДАТКИ.....	без обмежень
Загальний обсяг основного тексту (без списку літератури і додатків)...	33-46

За результатами перевірки звіту керівник практики від кафедри визначає оцінку, з якою звіт рекомендується до захисту перед комісією. Оцінка керівника практики носить рекомендаційний характер і не є кінцевою оцінкою захисту для комісії. Оцінка за практику вноситься в залікову екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти за підписами членів комісії. За умови призначення стипендії оцінка здобувачів вищої освіти за практику враховується

стипендіальною комісією факультету разом з іншими оцінками, отриманими за результатом підсумкового контролю знань у третьому семестрі. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку при захисті звіту про практику, направляється на практику повторно або відраховується з університету.

2. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ) ПРАКТИКИ

Термін проведення — III семестр

Тривалість практики – 6 кредитів (180 годин)

Мета і завдання практики. Основна мета виробничої (переддипломної) практики – набуття здобувачем вищої освіти фахових умінь з аналізу та узагальнення технології виробництва та переробки продукції тваринництва, апробація і закріплення знань, обґрунтування висновків і пропозицій для конкретних умов виробництва. Практика є продовженням навчального процесу і передбачає участь у роботі певних підприємств, оволодіння навичками вирішення виробничих (технологічних), інноваційних та економічних питань, вміння кваліфіковано аналізувати і корегувати технологічні процеси виробництва і переробки тваринницької продукції а також удосконалювати, розробляти й створювати нові, конкурентоспроможні технології в галузі тваринництва.

Під час практики здобувачі вищої освіти набувають досвіду з впровадження наукових розробок у виробничі та організаційні процеси трудового колективу.

У результаті проходження виробничої (переддипломної) практики здобувачі вищої освіти отримують наступні компетентності та програмні результати навчання:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.

ФК2. Здатність розробляти, організовувати та здійснювати заходи з підвищення продуктивності тварин, контролю безпечності та якості продуктів їх переробки й ефективності її виробництва.

ФК4. Здатність моделювати та проектувати технологічні процеси виробництва і переробки продукції тваринного походження.

ФК6. Здатність практично управляти робочими або навчальними процесами у сфері виробництва і переробки продукції тваринного походження, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

ФК7. Здатність створювати та застосовувати системи та способи переробки продукції тваринного походження.

ФК8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

ФК9. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти для дослідження технологій виробництва та переробки продукції тваринництва, а також забезпечення якості продукції.

ФК10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН 1. Оцінювати та забезпечувати якість та безпечність технологій виробництва продукції тваринництва, кормів та кормових засобів, рівнів живлення тварин та продукції тваринного походження.

ПРН 2. Розробляти, впроваджувати й модернізувати ефективні технології і процеси у сфері виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН 4. Застосовувати сучасні математичні методи, інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для досліджень і розробок у сфері технологій виробництва і переробки продуктів тваринництва.

ПРН 5. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН 6. Будувати та досліджувати моделі технологічних процесів виробництва і переробки продуктів тваринництва, оцінювати їх адекватність, визначати межі застосовності.

ПРН 7. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва, визначати цілі та завдання, планувати і розподіляти роботи, управляти ресурсами.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.

Організація проведення практики

Виробничу (переддипломну) практику організують випускові кафедри факультету у строки, які відведені навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти. На підставі заяв здобувачів вищої освіти та переліку базових місць практики вони готують наказ на проведення практики з визначенням терміну, місць її проходження та керівника практики від університету, якими є викладачі випускових кафедр та теми дослідницьких (аналітичних) робіт, а також дату проведення інструктажу з техніки безпеки під час роботи на виробництві, дати захисту звітів про проходження практики.

У термін, визначений даним наказом, випускові кафедри організують загальні збори здобувачів вищої освіти, на яких проводять інструктаж з техніки безпеки під час роботи на виробництві, а також видають здобувачам вищої освіти офіційні направлення на підприємства для проходження практики.

На зборах провідні викладачі з напрямів проходження практики консультують здобувачів вищої освіти, видають методичні матеріали з програмами практики, а також індивідуальні завдання згідно з темами випускних робіт.

Для проходження практики здобувачів вищої освіти направляють на підприємства, з якими університет уклав угоди на проведення сумісної діяльності з навчання здобувачів вищої освіти. Також дозволено проходження виробничої (переддипломної) практики в умовах діючих філій кафедр факультету, підприємств, з якими укладено господарчі договори на проведення науково-дослідних робіт, творчі угоди тощо. Місцем проходження практики можуть бути підприємства, які відповідають кваліфікаційним вимогам підготовки фахівців згідно зі ступеневою системою освіти: другий (магістерський) рівень вищої освіти – передові підприємства галузі тваринництва, а також переробної промисловості (тваринницька продукція), комплекси з виробництва комбікормів, дослідні галузеві організації, племінні заводи та селекційні центри тощо.

Після закінчення практики здобувач вищої освіти повинен:

- ❖ отримати характеристику з підприємства – місця проходження практики, підписану керівником підприємства та завірену печаткою;
- ❖ завірити щоденник та звіт підписом керівника практики від підприємства та печаткою;
- ❖ завірити відомості з переліком виконаних робіт;
- ❖ у визначений наказом ректора термін захистити звіт про проходження практики перед комісією відповідної кафедри.

Права здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти має право:

- ✚ вимагати забезпечення належних умов щодо техніки безпеки праці, виробничої санітарії та тривалості робочого дня;
- ✚ ознайомитись з документацією виробничого і племінного обліку, планами перспективного розвитку і звітами з господарської діяльності підприємства;
- ✚ на участь у виробничих процесах підприємства і робочу діяльність у ролі практиканта на кваліфікованих посадах.

Звіт про проходження практики здобувач вищої освіти зобов'язаний здати протягом одного тижня після завершення терміну проходження практики.

Здобувачі вищої освіти письмовий звіт здають на відповідну кафедру для рецензування науковому керівнику. Разом із звітом здається щоденник та характеристика з місця проходження практики.

Вимоги до змісту звіту про практику

Для захисту виробничої (переддипломної) практики здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня зобов'язані подати письмовий звіт разом зі щоденником, оформленні у відповідності до вимог на рецензування безпосередньому керівнику практики від кафедри у термін, який визначається кафедрою та регламентується нормативними й методичними документами з організації і проведення практики.

Разом із звітом здається щоденник та характеристика з місця проходження практики. Структура звіту про практику наведено в таблиці 1.

До звіту додаються матеріали за темою випускної кваліфікаційної роботи магістра (копії публікацій статей або тез конференцій в науковому журналі, збірці

або на сайті ХДАЕУ в електронному вигляді); участь у наукових конференціях (публічний одноосібний виступ магістранта з доповіддю).

Переданий на кафедру та зареєстрований у встановленому порядку на кафедрі звіт перевіряється керівником практики від кафедри. Якщо за результатами перевірки звіту виявлено його відповідність вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією шляхом здійснення напису на титульному аркуші «до захисту» безпосереднім керівником та завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису. У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам, звіт направляється на доопрацювання здобувачу вищої освіти із здійсненням напису на титульному аркуші «на доопрацювання» безпосереднім керівником, що завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

Таблиця 1

Структура звіту

Назва розділу	Орієнтовна кількість сторінок
Титульний аркуш (додаток А).....	1
Зміст (додаток Б).....	1
Реферат (додаток В).....	1
Вступ	1
1. Місце та об'єкт практики.....	1-2
2. Схема дослідження.....	1
3. Характеристика основних методик досліджень.....	2-3
4. Результати досліджень (пункти формуються з урахуванням напрямку господарства та теми наукових досліджень)	4-5
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	1-2
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	без
ДОДАТКИ.....	обмежень
Загальний обсяг основного тексту (без списку літератури і додатків	без обмежень
	13-20

За результатами перевірки звіту керівник практики від кафедри визначає оцінку, з якою звіт рекомендується до захисту перед комісією. Оцінка керівника практики носить рекомендаційний характер і не є кінцевою оцінкою захисту для комісії. Оцінка за практику вноситься в залікову екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти за підписами членів комісії.

За умови призначення стипендії оцінка здобувачів вищої освіти за практику враховується стипендіальною комісією факультету разом з іншими оцінками, отриманими за результатом підсумкового контролю знань. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку при захисті звіту про практику, направляється на практику повторно або відраховується з університету.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про вищу освіту". К.: ВР України, 2002. 34 с.
2. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. /Наказ Міністерства освіти України від 02.06.1993 р., № 161. -К.- 1993.-24 с.
3. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України. /Наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 р., № 93. -К. -1993.-17 с.
4. Норми часу для планування й обліку навчальної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. /Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.08.2002 р., № 450. - К. -2002.-12 с.
5. Рекомендована практика державної атестації випускників вищих аграрних закладів освіти. / Цицюрський Л.М., Захаренко М.О., Ільїн В.В. та інші. - К.: Аграрна освіта, 2000. -38 с.
6. Положення про участь здобувачів вищої освіти НАУ у міжнародних програмах навчально-виробничих практик та виробничого стажування. - К. -2001.-4с.
7. Ібатулін І. І. та ін. Годівля сільськогосподарських тварин. Вінниця: Нова книга, 2007. - 616 с.
8. Ібатулін І. І. та ін. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин. - К.: Вища освіта, 2003. - 432 с.
9. Проваторов Г.В., Проваторова В.О. Годівля сільськогосподарських тварин: підруч. - Суми: Ун-ська книга, 2004. - 510 с.
10. Бичківський Р.В., Столярук П.Г., Гамула П.Р. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація. – Львів, 2002.-560 с.
11. Віннікова Л.Г. Теорія і практика м'яса. – Навч. посібник. – Ізмаїл, 2000. – 220 с.
12. Козлова А.В. Стандартизація, метрологія, сертифікація в общественном питании.- М., 2001.- 160 с.
13. Технологія м'яса і м'ясних продуктів: підручник за редакцією М.М. Клименка. – К.: Вища освіта. – 2006. – 640 с.
14. Басовський М. З., Буркат В. П., Віннічук Д. Т. та інші. Розведення с.-г. тварин. - Біла Церква : БДАУ, 2001. - 399 с.
15. Кравченко М. А. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин. -К. :НАУ, 2005.-221 с.
16. Мельник Ю. Ф., Агафонов М. І., Зубець М. В., Буркат В. П. Племінні ресурси України - К. : Аграрна наука, 1998. - 336 с.
17. Міжнародні стандарти (ГОСТ) та держстандарти України (ДСТУ) на тваринницьку продукцію, корми та кормові засоби.
18. Цициліано О. Креативність та стандартизація як основа конкурентоспроможності організації //Стандартизація. Сертифікація. Якість, №1 (44), 2007.
19. Брауэр Хорст. Технология изготовления вареных колбас: Технологическое руководство по куттерованию, окрашиванию и органолептической оценке вареных колбас. – К.: Техніка, 2002. – 104 с.
20. Віннікова Л.Г. Теорія і практика переробки м'яса. Ізмаїл.: СМІЛ, 2000. 172с.